

заходів реагування, як правила, ґрунтуючись на скаргах фізичних осіб. Саме на підставі розгляду скарги володільца (або розпорядника) баз персональних даних може бути включено до Плану перевірок дотримання вимог законодавства про захист персональних даних на відповідний період.

Власне адміністративна відповідальність може наставати у випадку, коли володіць (або розпорядники) баз персональних даних не відреагував на припис про усунення виявлених порушень і лише за наявності рішення суду.

Список використаних джерел

1. Бойко І. Охорона і захист персональних даних адміністративно-правовими засобами / І. Бойко // Вісник Академії правових наук України : зб. наук. праць. 2011. № 4 (67). С. 144-152.

НЕУГОДНІКОВ А. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан факультету цивільної та господарської юстиції,
доцент кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ЛЮСТРАЦІЙ В УКРАЇНІ

Люстрація є неоднозначним засобом зміни режиму правління на шляху до демократичних цінностей. Саме значення терміну «люстрація» (від лат. *lustratio* — «очищення за допомогою жертвопринесень») — очищення поліції, уряду, судів та інших найважливіших державних інститутів від людей, причетних до порушень прав людини, свідчить, що її застосування припускає можливість поширення на широке коло осіб, навіть тих, хто безпосередньо не вчиняв протиправних дій. Відтак, люстрації є радикальним політичним заходом, який має значний оздоровчий вплив на владу, але потенційно може необґрунтовано завдати шкоди окремим особам, обмежуючи їхнє право на участь в управлінні державою або здійсненні певної професійної діяльності. Мінімізувати негативні аспекти люстрації можливо за умови чіткого нормативного закріплення категорій осіб, що підпадають під люстраційну перевірку, критеріїв їх люстрації та дотримання законодавчо встановленої процедури.

В Україні паведені аспекти люстрації врегульовано Законом України «Про очищення влади» [2] (про люстрацію), прийнятий Верховною

Радюю України 16 вересня 2014 р. Прийнятий Закон був сприйнятий у суспільстві неоднозначно: з одного боку він став відповіддю на жорсткий запит суспільства, а з іншого — був критично сприйнятий правозахисниками й експертами, в тому числі Венеціанської комісії, оскільки не в повній мірі відповідає міжнародним і європейським стандартам з прав людини.

Насамперед слід зазначити, що початок люстрації був закладений Законом України від 8 квітня 2014 р. «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» [1]. Цей Закон визначає організаційні та правові засади проведення люстрації (спеціальних перевірок) суддів судів загальної юрисдикції, які своїми діями дискредитували авторитет судової влади та, як наслідок, повинні бути притягнуті до юридичної відповідальності із звільненням з займаних посад. Основна мета проведення люстрації суддів судів загальної юрисдикції — відновлення справедливості та законності. Що стосується відновлення справедливості, то тут мається на увазі з'ясування фактів, які свідчитимуть як про порушення суддями присяги, так і про наявність підстав для притягнення суддів до кримінальної або дисциплінарної відповідальності. У свою чергу відновлення законності супроводжується утвердженням законності у діяльності судів, відновленням в Україні довіри до судової влади, утвердженням в діяльності суддів принципів неупередженості та незалежності, а також верховенство права в суспільстві.

Можна констатувати, що Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» закріпив правові та організаційні основи люстрації в Україні, проте відповідна люстрація стосувалася лише суддів судів загальної юрисдикції. У зв'язку із цим виникла потреба прийняття нового нормативно-правового акту, який би врегульовував організаційно-правові засади проведення люстрації не лише суддів, але й інших службових та посадових осіб. І таким нормативно-правовим актом став Закон України «Про очищення влади» (про люстрацію) від 16 вересня 2014 р. Дещо пізніше — 6 жовтня 2014 р. Кабінет Міністрів України, на виконання положень відповідного закону, прийняв Постанову «Деякі питання реалізації Закону України «Про очищення влади» [4].

Саме в Законі України «Про очищення влади» вперше за роки незалежності України законодавчо закріплюється термін люстрація (очищення влади). Під останнім розуміється встановлена чинним законодавством або рішенням суду заборона окремим фізичним особам обіймати в органах державної влади та органах місцевого самоврядування певні посади, крім виборних посад. При цьому, з прийняттям Закону України «Про очищення влади», закріплюється законодавчо і основна мета люстрації — недопущення до участі в управлінні державними справами осіб, які своїми діями, рішеннями чи бездіяльністю сприяли або здійснювали заходи, спрямовані на узурпацію влади Президентом України Віктором Януковичем, протиправне порушення

прав і свобод людини, підтримки основ національної безпеки і оборони України.

Проведення люстрації відбувається у послідовному логічному порядку. Можна виділити низку послідовних стадій, з яких у сукупності складається процедура люстрації: 1) порушення люстраційної процедури; 2) проведення перевірки (люстрації); 3) виписання висновку про результати перевірки; 4) виконання висновку; 5) оскарження винесеного висновку люстраційної перевірки.

При цьому, порушення люстраційної процедури здійснюється відповідно до графіка, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. [3]. Нормативною підставою порушення люстраційної процедури має бути наказ органу, в якому вона проводиться, в якому зазначаються строки проведення перевірки та особи, що зобов'язуються її проходити. Такий підхід створює умови для відтермінування проведення люстраційних перевірок та гальмує цей важливий для держави і суспільства процес.

Законодавством України передбачено право на *оскарження винесеного висновку люстраційної перевірки* у судовому порядку виключно з метою встановлення законності такого висновку, що являється останньою, п'ятою, факультативною стадією. Відповідно до ч. 2 ст. 19 Кодексу адміністративного судочинства України адміністративні справи з приводу оскарження правових актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, які прийняті стосовно конкретної фізичної особи, вирішуються адміністративним судом. Позовна заява має бути оформлена відповідно до вимог ст. 106 КАС України, та подана протягом шести місяців з дня отримання висновку люстраційної перевірки.

Список використаних джерел

1. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 08.04.2014 р. № 1188-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Про затвердження плану проведення перевірок відповідно до Закону України «Про очищення влади»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. № 1025-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Деякі питання реалізації Закону України «Про очищення влади»: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. № 563 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon.rada.gov.ua>